

หมวดคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับ: การวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์

ศุภวิทย์ นาคนาวา¹

บทคัดย่อ

ไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิมแบ่งประเภทของคำในภาษาอาหรับออกเป็น 3 หมวดได้แก่ คำนาม กริยา และบุพบท ในส่วนของมนิทัศน์คุณศัพท์ไม่ใช่ประเภทของหมวดคำ แต่เป็นตำแหน่งทางวากยสัมพันธ์ในประโยค แนวทางดังกล่าวยึดเป็นแนวปฏิบัติจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนจึงขอเสนอว่า คำคุณศัพท์เป็นหมวดคำหนึ่งที่แยกออกมาจากคำนาม โดยพิจารณาจากหลักฐานหลายประการ เช่น หลักฐานทางแบบลิซึมภาษา หลักฐานทางหน่วยคำ หลักฐานทางวากยสัมพันธ์ และถึงแม้ในบางกรณี คำคุณศัพท์จะปรากฏแทนคำนามหรือเปลี่ยนหมวดกลายเป็นคำนาม แต่ไม่ได้หมายความว่าภาษาอาหรับไม่มีหมวดคำคุณศัพท์

คำสำคัญ: คุณศัพท์, หมวดคำ, ภาษาอาหรับ, การเปลี่ยนหมวดคำ, ประเภทของคำ

---

¹ หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาภาษาอาหรับ ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อีเมล: thegid.iraq@gmail.com

Adjectives as a Word Class in Arabic: a Linguistic Analysis.

Dulyawit Naknawa²

Abstract

Traditional Arabic grammar divides Arabic words into 3 categories: nouns, verbs and prepositions. Adjectives are not a traditional word class, but realized as syntactic positions in sentences, an approach which is followed in practice. However, the researcher proposes that adjectives should be considered a distinct word class separate from nouns. This is based on various evidence, such as typology, morphology and syntax. In certain contexts, adjectives can appear instead of nouns or eventually decategorize to noun but this does not mean that Arabic should have no adjective category.

Keyword: Adjective, Word class, Arabic language, Decategorization, Part of Speech

---

² Affiliation: Arabic Section, Department of Thai and Oriental Languages, Ramkhamhaeng University
E-mail: thegid.iraq@gmail.com

1. บทนำ

การศึกษาประเภทของหมวดคำ (part of speech - word class) สามารถทำได้โดยการแบ่งคำออกเป็นหมวด ๆ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติร่วมบางประการ อาจใช้เกณฑ์ทางความหมาย (semantic criteria) กระบวนการทางหน่วยคำ (inflectional-derivational morphology) หน้าที่ทางไวยากรณ์ (syntactic function) หรือบริบทแวดล้อมในประโยค (syntactic environment) โดยใช้การแบ่งคำออกไปเป็นประเภทย่อย ๆ (Aarts and Haegeman 2006, Jackson 2007, 57; Bisang 2012; Schachter and Shopen 2007, 13-22) การแบ่งหมวดคำในยุคแรก ๆ ของพลาโตและอริสโตเติล แบ่งหมวดคำออกเป็นเพียงคำนามและภาคแสดง (noun-predicate) (Luraghi and Parodi 2008, 147-150) การแบ่งหมวดคำเริ่มมีรายละเอียดมากขึ้นในงานไวยากรณ์กรีก-โรมันของไดโอนินิเซียส (Dionysios Thrax 217-145 BC) ซึ่งแบ่งหมวดคำได้เป็น 8 หมวด การศึกษาด้านหมวดคำต่อมา พบกรณีของคำที่มีความกำกวม เช่น กริยานาม (gerund) ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีลักษณะคล้ายทั้งคำกริยาและคำนาม ปัญหาและความท้าทายในด้านหมวดคำทำให้ทฤษฎีการแบ่งหมวดคำพัฒนาไปหลายแนวทาง เช่น ทฤษฎีต้นแบบ (Prototype theory) หรือเกณฑ์การแบ่งตามเกณฑ์ไวยากรณ์หลัก (primary grammatical criteria) ของสแควเตอร์ (Schachter) และการแบ่งตามหน้าที่ทั้ง 4 หน้าที่ (4 function) ของเฮนเกเวลด์ (Hengeveld) รวมทั้งการแบ่งแบบลักษณะร่วม-ต่าง (Lumping-Splitting) ของครอฟท์ (Croft) (Aarts and Haegeman 2006, 117-145; Bisang 2012)

ในกรณีของหมวดคำคุณศัพท์ เป็นหนึ่งในประเด็นการศึกษาและงานวิจัยมากมาย หากกล่าวโดยนัย คำคุณศัพท์ในทางภาษาศาสตร์โดยทั่วไป หมายถึงคำที่ทำหน้าที่ขยายคำนามไม่ว่าด้วยการทำหน้าที่อธิบายคุณลักษณะ (attribute) เช่น ประโยค the red ball ‘ลูกบอลสีแดง’ หรือทำหน้าที่เป็นภาคแสดง (predicate) เช่นประโยค the ball is red ‘บอลลูกนั้นสีแดง’ (Murphy and Koskela 2010, 8; Schachter and Shopen 2007, 13-22; Luraghi and Parodi 2008, 148; Dixon 2004, 9-12) อย่างไรก็ตามในบางภาษาเราอาจพบหน้าที่ใดเพียงหน้าที่หนึ่ง เช่น ภาษาฮวา (Hua) มีคำคุณศัพท์ทำหน้าที่เพียงภาคแสดงของประโยคเท่านั้น (Schachter and Shopen 2007, 1-60) นอกจากนี้คำคุณศัพท์ยังมีความหมายเกี่ยวข้องกับระดับ (degree) หรือความลดหลั่น (gradability) ซึ่งทำให้คำคุณศัพท์ต่างจากคำนามและคำกริยาเพราะมีเพียงคำคุณศัพท์เท่านั้นที่มีการขยายความหมายที่เกี่ยวข้องกับระดับ (degree modification) (Schachter and Shopen 2007, 13-22; Post 2008; Murphy and Koskela 2010) หมวดคำคุณศัพท์ยังมีข้อถกเถียงว่าเป็นหมวดคำสากลหรือไม่ ครอฟท์ (Croft 2000) และดิคสัน (Dixon 2004) สรุปว่า หมวดคำนาม คำกริยาและคำคุณศัพท์ เป็นหมวดคำสากลที่ทุกภาษาต้องมี ข้อเสนอดังกล่าวต่างจาก บาท (Bhat 2000) และพานากิโอติดีส (Panagiotidis 2015) ที่เห็นว่าบางภาษาอาจไม่มีหมวดคำคุณศัพท์ได้ ซึ่งเรียกว่า ภาษาพร่องคุณศัพท์ (adjective-deficient language) เช่น ภาษาฮัวซ่า (Hausa) ใช้คำนามหรือคำกริยาแทนคุณศัพท์ บาท (Bhat 1994) ยังกล่าวถึงภาษาที่คำคุณศัพท์สามารถมีลักษณะเหมือนคำนามได้ ทั้งในด้านพจน์และการก เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาเตอร์กิก ภาษาไดรบอล (Dyirbal) ภาษาฮัวลากา (Huallaga) และภาษาเกชัว (Quechua) เช่นเดียวกัน ยังมีภาษาที่คำคุณศัพท์มีลักษณะเหมือนคำกริยา โดยแสดงพฤติกรรมทางวากยสัมพันธ์เหมือนกริยา เช่น ภาษากาลโล (Galo) ภาษาคาสี (Khasi) และภาษามานิปูรี (Manipuri)

2. คุณศัพท์ในฐานะหมวดคำ

หมวดคำคุณศัพท์มีคุณสมบัติแตกต่างกันในแต่ละภาษา มีทั้งที่เป็นหน่วยคำเปิด (open class) เช่น ภาษาอังกฤษ บางภาษามีจำนวนน้อยและตายตัว (closed class) เช่น สวาฮีลี (Swahili) ในขณะที่บางภาษายังคงเป็นข้อถกเถียงว่ามีหรือไม่ เช่น แมนดาริน (Mandarin) (Murphy and Koskela 2010, 8) ในกรณีของภาษาที่มีคำคุณศัพท์จำกัดหรือไม่ สามารถแสดงความหมายได้โดยใช้กริยาซึ่งเรียกว่า ภาษากริยาคุณศัพท์ (adjectival-verb languages) ส่วนภาษาที่แสดงความหมายได้โดยใช้คำนามซึ่งเรียกว่า ภาษานามคุณศัพท์ (adjectival-noun Language) (Schachter and Shopen 2007, 13-22) ด้วยคุณสมบัติดังกล่าว ทำให้หมวดคำคุณศัพท์เป็นข้อถกเถียงในแต่ละภาษาว่ามีอยู่หรือไม่ ดังเช่นภาษาไทยซึ่งอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint 2000) นำเสนอว่าภาษาไทยไม่มีคำคุณศัพท์ โดยคำที่ปรากฏกับคำนาม เช่น ‘ดี’ ไม่ใช่คำคุณศัพท์แต่เป็นคำกริยา ซึ่งเท่ากับสรุปว่า ภาษาไทยคือภาษากริยาคุณศัพท์ (adjectival-verb language) ในขณะที่ โปสต์ (Post 2008) แย้งว่าภาษาไทยมีคำคุณศัพท์ แม้จะมีคำคุณศัพท์ชายขอบ (peripheral adjective) บางตัวที่ลักษณะคล้ายกับคำกริยา แต่ก็ก็นับว่าเป็นคำคุณศัพท์ในภาษาไทย

ในส่วนของภาษาอาหรับ หากพิจารณาจากไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิม คำแบ่งออกเป็น 3 หมวดได้แก่ คำนาม คำกริยา และคำไวยากรณ์³ (Sibawayh 1988, 12; Al-khudrī 1998, Vol. 1, 25-50; Ibn l-hājib 1998, Vol. 1, 21-29; Al-ghaylāyīnī 2003, 10; Ibn ‘aql 2002, Vol. 1, 18-31) แนวทางการแบ่งดังกล่าวยึดใช้เป็นแนวเดียวกันตั้งแต่ตำราไวยากรณ์อาหรับเล่มแรกของซีบาวัยจนถึงตำราไวยากรณ์ในปัจจุบันซึ่งเป็นระยะเวลากว่า 1,300 กว่าปี ในทฤษฎีไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิม กล่าวถึง มโนทัศน์คุณศัพท์ในฐานะหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ ไม่ใช่หมวดคำที่แยกออกมาเป็นเอกเทศ ซึ่งมีแนวทางวิเคราะห์ดังตัวอย่าง (1ก) และ (1ข)

1 (ก)	<i>l-ṭāwila-t-u</i> the-table-FSG-NOM الطولة الجديدة في بيتي “โต๊ะตัวใหม่นั้นอยู่ในบ้านของฉัน”	<i>l-jadīda-t-u</i> the-new-FSG-NOM	<i>fī</i> in	<i>bayt-ī</i> house.gen-my
(ข)	<i>l-ṭāwila-t-u</i> the-table-FSG-NOM الطولة جديدة “โต๊ะตัวนั้นใหม่”	<i>jadīda-t-u-n</i> the-new-FSG-NOM-INDEF		

จากตัวอย่าง (1ก) คำว่า *l-jadīda-t-u* ‘ใหม่’ ในทางไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิมวิเคราะห์ว่า คือคำนามในตำแหน่งคุณศัพท์ (ṣifah หรือ na‘at / صفة – نعت) ทำหน้าที่ขยายคำนาม *l-ṭāwila-t-u* ‘โต๊ะ’ เช่นเดียวกับตัวอย่าง (1ข) คำว่า *jadīda-t-u-n* ‘ใหม่’ เป็นคำนามทำหน้าที่ภาคแสดง (predicate / خبر) ไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิมแบ่งคำลักษณะดังกล่าวไว้

³ ผู้เขียนเลือกใช้คำว่า คำไวยากรณ์ แทนคำบุพบทซึ่งใช้อย่างแพร่หลาย เพราะพิจารณาว่า หมวดคำ haṣf (حرف) ในภาษาอาหรับครอบคลุมทั้งคำบุพบท คำสันธาน คำใช้เรียกขาน คำใช้สาบาน ฯลฯ

ในหมวดคำนาม โดยพิจารณาว่ามีลักษณะทางหน่วยคำและประเภททางไวยากรณ์ (grammatical categories) เหมือนคำนาม⁴ กล่าวคือ มีหน่วยคำ *-l* แสดงความเจาะจง หน่วยคำ *-t* แสดงเพศหญิง และการกประธาน *-u* เช่นเดียวกับคำนาม *l-tawila-t-u* ‘โต๊ะ’ ในประโยค

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนเห็นว่า มโนทัศน์คุณศัพท์ในภาษาอาหรับไม่ใช่ตำแหน่งทางวากยสัมพันธ์ แต่เป็นหมวดคำประเภทหนึ่ง ทั้งนี้เพราะคำคุณศัพท์สามารถมีประเภททางไวยากรณ์ (grammatical categories) เหมือนคำนามได้ ดังตัวอย่างภาษาเกชัว (Quechua) เช่น

2 (ก)	<i>ñuka</i>	<i>wasi-ka</i>	<i>yuraj-mi</i>	<i>karka</i>
	I	house-TOP	white-VAL	was
	“บ้านของฉันสีขาว”			

(ข)	<i>Luka-ka</i>	<i>mayistru-mi</i>	<i>karka</i>
	Luca-TOP	teacher-VAL	was
	“ลูกาเป็นครู”		

(ตัวอย่างจาก Cole 1982, 67 อ้างถึงใน Alfieri 2014, 124)

จากตัวอย่าง (2ก) และ (2ข) แสดงให้เห็นว่าเกณฑ์ทางหน่วยคำหรือประเภททางไวยากรณ์ไม่สามารถแบ่งหมวดคำได้เสมอไป ทั้งนี้เนื่องจากคุณสมบัติของคำคุณศัพท์ ถ้าพิจารณาจากหน้าที่จะเหมือนกับกริยากล่าวคือเป็นภาคแสดงได้ แต่ถ้าพิจารณาจากด้านหน่วยคำจะมีลักษณะคล้ายคำนาม (Luraghi and Parodi 2008, 148) ดังนั้น ในบทความชิ้นนี้ ผู้เขียนจึงใช้เกณฑ์บริบทแวดล้อมทางไวยากรณ์ พิจารณาประกอบกับเกณฑ์ด้านอื่น ๆ เพื่อใช้วิเคราะห์หมวดคำของสิ่งที่ไวยากรณ์อาหรับเรียกว่า คุณศัพท์ (*sifah*) ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเรื่องหมวดคำเริ่มมาจากโครงสร้าง ก่อนจะย่อยออกมาเป็นหมวดคำส่วนย่อย ซึ่งเป็นที่มาของคำว่า parts of speech ‘ส่วนต่าง ๆ ของคำพูด’ ดังนั้นโครงสร้างประโยคคือตัวกำหนดประเภทของคำ (Croft 2000, 84–85)

จากตัวอย่างที่ (1ก) และ (1ข) จะเห็นได้ว่าคำว่า *jadīdah* “ใหม่” ทั้งในแง่ความหมายและหน้าที่ในประโยค มีพฤติกรรมตรงกับแบบลักษณ์ภาษาของคำคุณศัพท์ กล่าวคือ ในแง่ของความหมายมีความหมายแสดงลักษณะของคำนาม ในแง่หน้าที่ทำหน้าที่ขยายและเป็นภาคแสดงให้กับคำนามในประโยค คำที่มีลักษณะดังกล่าวในภาษาอาหรับควรแยกออกมาจากหมวดคำนาม และเป็นหมวดคำคุณศัพท์ซึ่งครอบคลุมประเภทคำดังตารางที่ 1

⁴ จะเห็นได้ภายในหัวข้อ เครื่องหมายของคำนาม (علامات الاسم) จะเน้นไปที่เกณฑ์ทางหน่วยคำเป็นหลัก เช่น การแสดงการกด้วยหน่วยเสียง *-i* (الخفض) การแสดงความไม่เจาะจงด้วยหน่วยคำ *-n* (التنوين) หรือการแสดงความเจาะจงด้วยหน่วยคำ *al-* (ال) ส่วนการปรากฏหลังคำบุพบท (حروف الجر) หรือการสนธิ (الإضافة) เป็นเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์

ตารางที่ 1 ประเภทคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับ

ตัวอย่างคำ	คำแปล	ชื่อภาษาไทย	ชื่อภาษาอาหรับ
قَائِمٌ / qā'im	ผู้ที่ยืน	คำนามแสดงผู้กระทำ	اسم الفاعل
مَضْرُوبٌ / maḍrūb	ผู้ที่ถูกตี	คำนามแสดงผู้ถูกกระทำ	اسم المفعول
حَسَنٌ / ḥasan	ลักษณะดี	คำแสดงลักษณะ	الصفة المشبهة
فَعَالٌ / fa'al	มีประสิทธิภาพ	คำนามแสดงลักษณะที่มาก	اسم المبالغة
أَكْبَرٌ / 'akbar	ใหญ่กว่า-ใหญ่ที่สุด	คำนามแสดงการเปรียบเทียบ	اسم التفضيل
أَخْضَرٌ / 'akhḍar	เขียว	คำนามแสดงสี	أسماء الألوان
تَائِلًا تَائِدِيًا / taylāndīy	คนไทย-สิ่งเกี่ยวกับไทย	คำนามแสดงความเกี่ยวข้อง	الاسم المنسوب

หากพิจารณาจากคุณสมบัติทางความหมายของคำทั้ง 7 ประเภทในตารางที่ 1 จะพบว่ามีความหมายตรงกับแบบ
 ลักษณะของคำคุณศัพท์ เช่น มิติ (dimension) สี (color) คุณสมบัติทางกายภาพ (physical property), คุณค่า (value),
 ลักษณะของมนุษย์ (human propensity) เป็นต้น (Bhat 1994, 40-41; Dixon 1982, 34-35; Dixon 2004, 44) นอกจากนี้
 เกณฑ์ทางความหมายแล้ว คำทั้ง 7 ประเภทยังมีคุณสมบัติทางวากยสัมพันธ์ตรงตามแบบลักษณะของคำคุณศัพท์ กล่าวคือ
 ทำหน้าที่ขยายลักษณะและเป็นภาคแสดงให้กับคำนามได้

3. ความแตกต่างของคำนามและคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับ

หากพิจารณาว่าหมวดคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับเป็นหมวดคำที่แยกออกมาจากหมวดคำนาม จำเป็นต้องนำเสนอ
 หลักฐานคือความแตกต่างที่ทำให้สามารถแยกคำทั้ง 2 หมวดออกจากกันได้ ซึ่งผู้วิจัยพบว่าคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับมีความ
 แตกต่างกับคำนามในระดับหน่วยคำ ระดับคำ และระดับประโยคดังนี้

ในระดับหน่วยคำและระดับคำ คำนามและคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับแตกต่างกันในการแสดงเพศ โดยทั่วไปภาษา
 อาหรับใช้ปัจจัย -t (ت) ท้ายคำซึ่งจะออกเสียงเป็น -h เมื่ออ่านเป็นเสียงสะกดท้ายคำ แสดงเพศหญิงซึ่งกลวิธีนี้ปรากฏทั้งใน
 คำนามและคำคุณศัพท์ อย่างไรก็ตาม ข้อแตกต่างระหว่างคำทั้ง 2 ประเภทคือ ในคำคุณศัพท์ ปัจจัย -t ทำหน้าที่ทางไวยากรณ์
 ซึ่งทำให้คำคุณศัพท์สอดคล้องด้านเพศกับคำนามที่ถูกขยาย ในทางตรงกันข้าม สำหรับคำนาม แม้ปัจจัย -t จะปรากฏและทำ
 หน้าที่ระบุเพศเหมือนกัน แต่ไม่ได้มีหน้าที่ทางไวยากรณ์เหมือนกับคำคุณศัพท์ ดังนั้น เราจึงสามารถพบคำนามที่รูปคำและเพศ
 ไม่ตรงกัน กล่าวคือ คำนามเพศหญิงในรูปคำเป็นเพศชาย เช่น *hind* / هند ฮินด์ (ชื่อผู้หญิง) เป็นเพศหญิงแต่รูปคำเป็นเพศ
 ชายเพราะไม่มีปัจจัย -t เช่นเดียวกับคำนามเพศชายในรูปคำเพศหญิง เช่น *ḥamzah* / حمزة ฮัมซะห์ (ชื่อผู้ชาย) สาเหตุ
 เพราะโดยทั่วไปคำนามมีความหมายแทนสิ่งต่าง ๆ เช่น วัตถุ หรือสิ่งมีชีวิต สิ่งเหล่านี้บางครั้งมีเพศตามธรรมชาติ (sex) และ
 สามารถเชื่อมโยงได้กับเพศของคำ (gender) คำนามจึงไม่จำเป็นต้องใช้กลวิธีทางภาษาเสมอไป ในบางกรณีคำนามสามารถมี

เพศได้ด้วยตัวเอง (inherent) ในขณะที่คำคุณศัพท์ การระบุเพศเป็นลักษณะทางไวยากรณ์ที่เพิ่มขึ้นมา (inflectional) และไม่สามารถละเมิดได้ (Gai 1995; Luraghi and Parodi 2008, 148; Arcodia 2014)⁵

อย่างไรก็ดี เมื่อคำคุณศัพท์เปลี่ยนหมวดคำ (decategorized) กลายเป็นคำนาม การแสดงเพศอาจไม่จำเป็นต้องยึดตามรูปคำ เช่นคำนาม *'ajīz / جوجع* ‘หญิงชรา’ เป็นเพศหญิงในตัวเอง จึงไม่ต้องใช้หน่วยคำแสดงเพศหญิง เช่นเดียวกับคำนาม *allāmah / امرأة* ‘นักปราชญ์’ เป็นเพศชายทั้ง ๆ ที่มีหน่วยคำแสดงเพศหญิง ทั้งนี้ แม้คำนามทั้ง 2 จะใช้โครงคำเดียวกันกับคำคุณศัพท์ แต่รูปคำที่เหมือนกันไม่ใช่เกณฑ์ตัดสินว่าคำเหล่านั้นเป็นหมวดคำเดียวกัน เช่น คำว่า round ในตัวอย่าง (3ก) – (3ง) ดังนี้

3 (ก)	This is your round, John	(คำนาม)
(ข)	A round surface	(คุณศัพท์)
(ค)	They rounded the corner	(กริยา)
(ง)	Round the clock	(บุพบท)

(ตัวอย่างจาก Aarts and Haegeman 2006, 118-119)

ดังนั้น *'ajīz* “ผู้ที่มีความสามารถ” (คำคุณศัพท์) เมื่อกลายเป็น “หญิงชรา” (คำนาม) และ *allāmah* ‘ผู้ที่ทรงความรู้’ (คำคุณศัพท์) เมื่อกลายเป็น ‘นักปราชญ์’ (คำนาม) จึงสามารถละการระบุเพศตามไวยากรณ์ ต่างจากเมื่อตอนเป็นคำคุณศัพท์เพราะกลายเป็นคำนามซึ่งมีเพศตามธรรมชาติอยู่แล้ว ลักษณะดังกล่าวอาจไปสู่ข้อสันนิษฐานว่าคำคุณศัพท์ในโครงคำบางโครงที่ไม่แยกความต่างระหว่างเพศ เช่นโครงคำ CaCūC (فُعُول) เช่น *ṣabūr / صَبُور* ‘ผู้อดทน’ หรือโครงคำ CaCīC (فَعِيل) เช่น *qatīl / قَاتِل* ‘ผู้เสียชีวิต (ผู้ที่ถูกฆ่า)’ ได้เปลี่ยนหมวดคำไปเป็นคำนามแล้ว ในขณะที่คำอื่น ๆ ในโครงคำเดียวกันที่ยังคงแสดงเพศด้วยหน่วยคำ -t ยังคงเป็นคำคุณศัพท์อยู่ เช่น *ḥabībah / حَبِيبَة* ‘ผู้เป็นที่รัก (เพศหญิง)’ หรือ *adūwah / أَدْوَة* ‘ผู้ที่เป็นศัตรู (เพศหญิง)’⁶

ความแตกต่างของการแสดงเพศระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ไม่เพียงปรากฏในภาษาอาหรับเท่านั้น แต่ยังปรากฏในภาษาอื่นในตระกูลภาษาเซมิติก (Semitic) อีกด้วยดังตารางที่ 2

⁵ มีข้อยกเว้นในคำคุณศัพท์บางกรณีที่ไม่สอดคล้องกับคำนามถูกขยายในด้านเพศ เช่น *ضاح, مرح, كرم, مضام* สามารถดูรายละเอียดได้ใน ฟิชเชอร์ (Fischer 2006)

⁶ ในกรณีนี้ ไก (Gai 1995) ยกตัวอย่างคำว่า *ḥāmil / حَامِل* ‘หญิงตั้งครรภ์ (คำนาม)’ ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อถกเถียงในการใช้นามวลีที่คำคุณศัพท์ไม่สอดคล้องกับคำนามที่ขยาย เช่น *حامل امرأة* ‘หญิงที่ตั้งครรภ์ (คุณศัพท์)’ ประโยคในลักษณะนี้ ผู้เขียนสันนิษฐานว่าเป็นผลจากการวิเคราะห์ใหม่ (reanalysis) ให้คำนามกลายเป็นคำคุณศัพท์ในภายหลัง ซึ่งส่งผลให้คำคุณศัพท์บางคำไม่ระบุเพศตามคำนามไปด้วย

ตารางที่ 2 ความแตกต่างในการแสดงเพศระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ในภาษาตระกูลเซมิติก

ภาษา	คำนาม	คุณศัพท์	ความต่าง
Ge'ez	<i>ḡtālī</i> ลูกแกะ (PL-M/F)	<i>ʿobḡyyān</i> ใหญ่ (PL-M) <i>ʿobḡyyat</i> ใหญ่ (PL-F)	คำนามรูปพหูพจน์ไม่ต่างด้านเพศ
Modern Syriac	<i>kəlbī</i> สุนัข (SG-M) <i>kəlibjəti</i> สุนัข (SG-M)	<i>qədjīrə</i> ศักดิ์สิทธิ์ (PL-M/F)	คำคุณศัพท์รูปพหูพจน์ไม่ต่างด้านเพศ
Akkadian	<i>šarrū</i> กษัตริย์ (PL-M)	<i>dannumūtum</i> แข็งแรง (PL-M)	ใช้หน่วยคำแสดงพหูพจน์ต่างกัน

P = plural / M = Male / F = Female / SG = Singular

(สรุปจาก Gai 1995)

จากข้อมูลในตารางจะเห็นได้ว่า ในภาษาเกอซ (Ge'ez) ภาษาซีเรียสมัยใหม่ (Modern Syriac) และภาษาอัครคาเดียน (Akkadian) คำนามและคำคุณศัพท์มีกลวิธีในการแสดงเพศต่างกัน เนื่องจากเป็นคำคนละหมวด ในส่วนของภาษาอาหรับ นอกจากการเติมหน่วยคำ *-t* ซึ่งมีรายละเอียดต่างกันระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ตามที่นำเสนอไปแล้ว คำคุณศัพท์ยังมีกลวิธีอื่นในการแสดงเพศ เช่น ใช้โครงคำแสดงเพศ ซึ่งเป็นกลวิธีของคำแสดงความหมายและการเปรียบเทียบ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กลวิธีการใช้โครงคำแสดงเพศในคำคุณศัพท์ภาษาอาหรับ

ประเภทคำ	เพศชาย	เพศหญิง
اسم التفضيل / คำแสดงการเปรียบเทียบ	أكبر / 'akbar	كبرى / kubrā
أسماء الألوان / คำแสดงความหมายสี	أخضر / 'akhḡdar	خضراء / khadḡrā'

จะเห็นได้ว่า คำคุณศัพท์มีทั้งกลวิธีทางหน่วยคำ โดยใช้ปัจจัยและโครงคำแสดงเพศ เพราะเรื่องเพศเป็นคุณสมบัติทางไวยากรณ์สำคัญที่คำคุณศัพท์ต้องรักษาไว้เพื่อให้สอดคล้องกับคำนามที่จะขยาย ดังนั้นจึงมีกลวิธีต่าง ๆ เพื่อระบุเพศของคำ ในภาษาอาหรับโครงคำของคำคุณศัพท์มีโครงคำเฉพาะและค่อนข้างมีระบบกว่าหมวดคำอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น คำนาม กริยา คำไวยากรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ชัดในคำที่มีราก 3 อักษร เราพบรูปแปรที่หลากหลายทั้งในคำนาม กริยา หรือแม้แต่อาการนามเองก็มีมากกว่า 40 โครง ลักษณะเช่นนี้เป็นข้อแตกต่างประการหนึ่งของคำนามและคำคุณศัพท์ โดยคำนามจะมีระบบการแปลงคำที่เป็นระบบน้อยกว่าเมื่อเทียบกับคำคุณศัพท์ (Bhat 1994, 31-32)

ในระดับประโยค คำนามและคำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับแตกต่างกัน โดยมีโครงสร้างบางโครงสร้างที่ปรากฏได้เฉพาะคำคุณศัพท์ เช่น โครงสร้างประโยคคุณศัพท์ขยายคำนาม (ṣifah / صفة) คำที่สามารถปรากฏในตำแหน่งดังกล่าวคือ คำคุณศัพท์เท่านั้นดังตัวอย่าง (4) และ (5)

(4)	<i>l-ṭālib-u</i>	<i>l-mujtahid-u</i>	<i>fī</i>	<i>l-masjid-i</i>
	the-student-NOM	l-diligence-NOM	in	in
				the-Mosque-GEN

الطالب المجتهد في المسجد

‘นักเรียนที่ขยันอยู่ในมัสยิด’

(5) *	<i>l-ṭālib-u</i>	<i>l-ʿasad-u</i>	<i>fī</i>	<i>l-masjid-i</i>
	the-student-NOM	l-lion-NOM	in	the-Mosque-GEN

الطالب الأسد في المسجد

‘นักเรียน(ที่เป็น)สิงโตอยู่ในมัสยิด’

ในตัวอย่างประโยคที่ (4) *l-mujtahid-u* ‘ผู้ที่ขยัน’ เป็นคำคุณศัพท์โดยคุณสมบัติประจำคำไม่ใช่เพราะอยู่ในตำแหน่งคุณศัพท์ เปรียบเทียบกับประโยค (5) ที่ผิดไวยากรณ์เพราะ *l-ʿasad-u* ‘สิงโต’ เป็นคำนามไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งคุณศัพท์และทำหน้าที่ขยายคำนามได้ แม้ในไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิมเองที่ไม่แยกระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ก็ยังมีระบุไว้ว่าไม่ใช่ทุกประเภทของคำนามจะปรากฏในตำแหน่งคุณศัพท์ได้แต่ต้องเป็นคำนามแปลงเท่านั้น (derivate noun/ الاسم المشتق) (Ibn ʿaql 2002, Vol. 2, 178; Al-khudrī 1998, Vol. 2, 120; Al-ghaylāyīnī 2003, 561) หากคำนามประเภทอื่นจะปรากฏต้องแปลงความหมาย เช่น ใช้ความหมายทางอุปลักษณ์ว่า สิงโตคือความกล้าหาญ

โครงสร้างคุณศัพท์ยังมีแบบคุณศัพท์ทางอ้อม (indirect adjective / صفة سببية) ซึ่งตำราไวยากรณ์อาหรับได้กำหนดประเภทของคำที่ปรากฏเหมือนกับโครงสร้างคุณศัพท์ทางตรง เช่นตัวอย่าง (6)

(6)	<i>jaʿa</i>	<i>l-rajul-u</i>	<i>l-ḥasan-u</i>	<i>kaṭṭ-u-hū</i>
	come.PST.3SGM	the-man-NOM	the-good-NOM	handwriting-NOM-his

جاء الرجل الحسن خطه

‘ผู้ชายที่ลายมือสวย(ดี)ได้มาแล้ว’

(ตัวอย่างจาก Al-ghaylāyīnī 2003, 562)

ในตัวอย่าง (6) คำว่า *ḥasan* ‘ดี’ เป็นคำคุณศัพท์ขยายคำว่า *kaṭṭ-u-hū* ‘ลายมือของเขา’ โครงสร้างนี้ไม่ได้ขยายคำนามข้างหน้าแต่ขยายคำนามข้างหลังจึงเรียกโครงสร้างนี้ว่า คุณศัพท์ทางอ้อมหรือคุณศัพท์สาเหตุ ทั้งในตำแหน่งคุณศัพท์และคุณศัพท์ทางอ้อม ไม่ใช่คำนามทุกประเภทจะปรากฏได้ เว้นแต่จะเป็นคำคุณศัพท์ที่บรรยายลักษณะคำนามเท่านั้น⁷ (Ibn ʿaql 2002, Vol. 2, 181; Ibn l-ḥājib 1998, Vol. 2, 326-327; Al-ghaylāyīnī 2003, 561)

⁷ ในตำราไวยากรณ์อาหรับโดยทั่วไปจะระบุว่า คำที่ปรากฏในตำแหน่งคุณศัพท์ได้ต้องเป็นคำนามแปลง (derivate noun/ الاسم المشتق) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่านิยามนี้แม้ในคำอธิบายจะหมายถึงแค่คำคุณศัพท์ แต่โดยความหมายของคำยังครอบคลุมคำนามประเภทอื่นที่ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งคุณศัพท์ได้ เช่น คำนามแสดงเครื่องมือ คำนามแสดงสถานที่ คำนามแสดงเวลา

โครงสร้างสนธิรูป (improper annexation / إضافة لفظية) คือโครงสร้างแสดงการสนธิทางคำซึ่งต่างกับการสนธิทางความหมายที่แสดงความหมายเป็นส่วนหนึ่งหรือแสดงความเป็นเจ้าของ ในโครงสร้างนี้เฉพาะคำคุณศัพท์เท่านั้นที่ปรากฏได้ ดังคำว่า *ḥasan* ‘ดี’ ในตัวอย่าง (7)

(7)	<i>hādḥā</i>	<i>ḥasan-u</i>	<i>l-wajh-i</i>
	this.m.NOM	good-NOM	the-face-GEN
	هذا حسن الوجه		
	‘นี่คือใบหน้าที่สวยงาม(ดี)’		

(ตัวอย่างจาก Ibn ‘aql 2002, Vol. 2, 44)

จากตัวอย่าง (4) - (7) เป็นโครงสร้างที่ปรากฏได้เฉพาะคำคุณศัพท์เท่านั้นไม่รวมถึงคำนามประเภทอื่น โครงสร้างเหล่านี้คือบริบทแวดล้อมทางวากยสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์คุณศัพท์ ไม่ใช่ตำแหน่งทางวากยสัมพันธ์แต่เป็นหมวดคำหนึ่งในภาษาอาหรับ

หากพิจารณาในตำราไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิมจะพบว่า ภายใต้ประเภทหมวดคำนาม (noun / اسم) ยังมีหมวดคำนามย่อยภายใต้ नियาม คำนามแปลง (derivate noun / الاسم المشتق) ในงานไวยากรณ์อาหรับยุคต่อมาเกิด नियาม เพื่ออธิบายรายละเอียดของมโนทัศน์คุณศัพท์เพิ่มขึ้น เช่น คุณศัพท์ตรง (الصفة الصريحة) ของอิบนุญนัยย คุณศัพท์ทางคำและคุณศัพท์ทางความหมาย (الصفة اللفظية – الصفة المعنوية) ของอัลบะฏัฎยูลูซีย์ คุณศัพท์โดยรวมและคุณศัพท์เฉพาะ (الوصف العام – الوصف الخاص) ของอัลฮัสตะรอบาชีย์ และคุณศัพท์ (الصفة) ของอิบนุฮญาญิบที่แยกมโนทัศน์คุณศัพท์ออกเป็นความหมายเฉพาะซึ่งหมายถึงหมวดคำคุณศัพท์ และคุณศัพท์ในความหมายโดยรวมซึ่งหมายถึงตำแหน่งทางวากยสัมพันธ์ (Ibn l-ḥājjib 1998, Vol. 2, 250; Kasher 2009, 466-469) नियามเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า นักไวยากรณ์อาหรับในอดีตเองก็ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างคำนามที่หมายถึงสิ่งต่าง ๆ (substantives) และคำคุณศัพท์ (adjectives)

อย่างไรก็ดี ไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิมเป็นแนวไวยากรณ์บัญญัติ ได้ยึดการแบ่งคำเป็น 3 ประเภทตามตำราของชิบาวัย ซึ่งเป็นตำราไวยากรณ์เล่มแรกที่วางรากฐานให้ไวยากรณ์อาหรับทั้งหมด ตำราดังกล่าวมีสถานะเป็นต้นแบบสำคัญ จนได้รับการยกย่องให้เป็นคัมภีร์อัลกุรอานของไวยากรณ์อาหรับ (قرآن النحو) สถานะดังกล่าวทำให้แนวทางการแบ่งหมวดคำเพียงแค่นี้ตีความหรืออธิบายเพิ่มเติม แต่ไม่ได้เปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้แม้นักไวยากรณ์อาหรับในอดีตจะตระหนักถึงคุณสมบัติที่ต่างกัันระหว่างคำนามประเภทต่าง ๆ แต่ยังคงยึดการแบ่งหมวดคำแบบเดิมเรื่อยมา จึงทำให้คำคุณศัพท์กลายเป็นประเภทย่อยของคำนาม ลักษณะดังกล่าวยังพบในงานไวยากรณ์ยุคแรกทั้งจากโลกตะวันตก เช่น ไวยากรณ์กรีกซึ่งเป็นต้นแบบให้ไวยากรณ์ในภาษาตะวันตก และไวยากรณ์จากโลกตะวันออก เช่น ไวยากรณ์สันสกฤต ซึ่งไม่แยกความต่างระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ (Bhat 1994, 165-166) แนวคิดดังกล่าวยังคงปรากฏเรื่อยมาจนถึงไวยากรณ์อาหรับในยุคกลาง สำหรับแนวคิดการแยกหมวดคำคุณศัพท์ออกจากคำนามเพิ่งเกิดขึ้นในยุคหลังในช่วงศตวรรษที่ 14 โดย โทมัสแห่งแอร์ฟวร์ท (Thomas of Erfurt) และเป็นประเด็นศึกษาแพร่หลายในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ 18 (Arcodia 2014; Rijkhoff & Van Lier 2013, 1) นอกจากนี้ ขั้นตอนการแบ่ง नियามในงานไวยากรณ์อาหรับยุคแรกยังไม่แยกกันชัดเจนระหว่างคำ नियามและตัวอย่าง เช่น ในตำรา

ชีบาวัยเมื่อกล่าวถึงคำนามในฐานะประเภทของคำ ไม่ได้นิยามความหมายแต่เป็นการยกตัวอย่างคำนาม⁸ และข้ามไปอธิบายลักษณะของคำประเภทต่าง ๆ ซึ่งเน้นหนักไปทางเกณฑ์หน่วยคำ (Sibawayh 1988, 12-23)

4. ความคาบเกี่ยวระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์

คำถามหนึ่งที่สำคัญก็คือ หากคำคุณศัพท์เป็นหมวดคำเอกเทศจริง ทำไมถึงปรากฏและทำหน้าที่ได้อย่างคำนาม เช่น เป็นประธานหรือกรรมของประโยค นอกจากความคล้ายคลึงทางหน่วยคำแล้วยังมีสาเหตุอื่นคือ การเปลี่ยนหมวดคำ และการที่คำคุณศัพท์สามารถปรากฏโดยไม่มีคำนามได้

ในภาษาอาหรับคำคุณศัพท์หลายคำกลายเป็นคำนาม ดังกรณีของคำพ้องความหมาย (Synonyms / مترادف) คำเหล่านี้ส่วนหนึ่งมาจากวิภาษภาษาถิ่นจากพื้นที่ต่าง ๆ ส่วนหนึ่งเป็นคำคุณศัพท์ ดังตัวอย่างคำพ้องความหมายของคำว่าทะเล เช่น *l-haddād* (الحداد) / *l-nāḥikh* (النائح) / *l-masjūr* (المسجور) / *l-ṭabṣ* (الطبيس) (Al-babidi 1997, 43) คำเหล่านี้ แต่เดิมคือคำคุณศัพท์บรรยายลักษณะคำนาม ต่อมาจึงใช้แทนคำนามที่ขยายและกลายเป็นคำนาม จนเกิดคำพ้องความหมายมากมายไม่ว่าจะเป็นชื่อเรียก อูฐ ดาบ เสือ ท้องฟ้า ภูเขา เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีกรณีของอาการนามประดิษฐ์ (artificial infinitive/ مصدر صناعي) ที่แสดงความหมายมโนทัศน์นามธรรม เมื่อเทียบกับคำคุณศัพท์แสดงความเกี่ยวข้องแล้วจะพบว่าพ้องรูปและความหมายใกล้เคียงกัน เช่น *insānyah* إنسانية ‘ความเป็นมนุษย์’ เป็นคำนาม และ *huqūq insānyah* حقوق إنسانية ‘สิทธิมนุษยชน’ เป็นคำคุณศัพท์ จะเห็นได้ว่าคำทั้ง 2 หมวดคำ ใช้กลวิธีเดียวกันแปลงคำคือเติมปัจจัย *-yah* ซึ่งผู้เขียนมีทัศนะว่ากลวิธีดังกล่าวเริ่มจากคำคุณศัพท์และกลายเป็นกลวิธีของคำนามในที่สุด โดย ฟิชเชอร์ (Fischer 2006, 16-21). เห็นว่าการใช้คำนาม(คุณศัพท์)แสดงความเกี่ยวข้องมีมาตั้งแต่ก่อนจะบัญญัติไวยากรณ์อาหรับ โดยคนอาหรับใช้อ้างอิงเผ่าที่ตนสังกัดอยู่ ซึ่งอาจเป็นข้อสังเกตได้ว่ากลวิธีนี้เริ่มในคำคุณศัพท์แสดงความเกี่ยวข้อง ก่อนจะกลายเป็นกลวิธีแปลงคำในอาการนามประดิษฐ์

ในระดับโครงสร้าง คำคุณศัพท์ในภาษาอาหรับต่างจากภาษาอื่นที่ต้องปรากฏร่วมกับคำนามที่ตัวเองขยายเสมอเช่น ภาษาอังกฤษในประโยค I want a black pen and a blue one ‘ฉันต้องการปากดำและปากกาน้ำเงิน’ แต่ในภาษาอาหรับโครงสร้างที่เชื่อมด้วยคำสันธานสามารถปรากฏโดยละคำนามได้ดังตัวอย่าง (8) คำคุณศัพท์ *faqih-i-n* فقيه ‘นักนิติศาสตร์อิสลาม’ และ *shā'ir-i-n* شاعر ‘นักกวี’

⁸ สำนวนชีบาวัยในการแบ่งหมวดคำ ซึ่งเป็นสำนวนที่ยึดเป็นแนวปฏิบัติในตำราไวยากรณ์อาหรับต่อมา

هذا باب علم ما الكلم من العربية
فالكلم: اسم فعل حرف جاء لمعنى ليس باسم ولا فعل
فالاسم: رجل، فرس، وحائط
وأما الفعل فأمثله....

“.....คำนามนั้น ผู้ชาย ม้า กำแพง ส่วนคำกริยานั้น ตัวอย่างคือ.....”

(8)	<i>marar-tu</i>	<i>bi-rajul-i-n</i>		<i>kaṭib-i-n</i>
	pass.PST-1SG	by-man-GEN-INDEF		writer-GEN-INDEF
	<i>wa</i>	<i>faqīh-i-n</i>		<i>wa</i> <i>shā'ir-i-n</i>
	and	legist-GEN-INDEF		and poet-GEN-INDEF

مررت برجل كاتب و فقيه و شاعر

‘ฉันได้เดินผ่านผู้ชาย(ที่มีลักษณะเป็น)นักเขียน นักนิติศาสตร์อิสลามและนักกวี’

(ตัวอย่างจาก Al-Dahdah 1996, 220)

ด้วยกับความคาบเกี่ยวดังกล่าว ทำให้คำคุณศัพท์สามารถปรากฏโดยไม่มีคำนาม หรือปรากฏแทนคำนามได้ และนำไปสู่แนวทางวิเคราะห์ว่าหมวดคำคุณศัพท์คือคำนามหรือเป็นหมวดย่อยของคำนาม เช่น เดียม (Diem 1971) แบ่งคำนาม (noun) ออกเป็นคำนามแสดงสิ่งต่าง ๆ และคุณศัพท์ (substantive-adjective)⁹ แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนักไวยากรณ์อาหรับที่ไม่แยกหมวดคำระหว่างคำนามและคำคุณศัพท์ (Fischer 2006, 16-21) อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนยังคงเห็นว่า ไม่ว่าคำคุณศัพท์จะใช้กลวิธีทางหน่วยคำเหมือนกับคำนาม ปรากฏแทนคำนามได้ หรือแม้แต่กลายเป็นคำนามจริงในบางกรณี แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้หมายความว่า ภาษาอาหรับไม่มีหมวดคำคุณศัพท์ กล่าวโดยสรุป บทความชิ้นนี้มีข้อเสนอว่าคำคุณศัพท์คือหมวดคำประเภทหนึ่งในภาษาอาหรับตามแนวทางวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์ ซึ่งแตกต่างจากการแบ่งหมวดคำตามแนวทฤษฎีไวยากรณ์อาหรับดั้งเดิม

⁹ ผู้วิจัยเห็นว่า งานของเดียม (Diem 1971) เป็นแนวทางวิเคราะห์ภาษาอาหรับตามแนวภาษาศาสตร์ที่แบ่งให้คำคุณศัพท์เป็นหมวดย่อยของคำนาม และส่งผลต่อการวิเคราะห์ในงานอื่น ๆ ภายหลัง เช่น ฟิชเชอร์ (Fischer 2006) รวมถึงการวิเคราะห์ภาษาเขมิติก เช่น ไก (Gai 1995)

รายการอ้างอิง

ภาษาอังกฤษ

- Aarts, B., & Haegeman, L. 2006. English Word Classes and Phrases. In *The Handbook of English Linguistics*, Bas Aarts, and April McMahon, eds., 117-145. MA: Blackwell Publishing.
- Alfieri, Luca. 2014. Qualifying Modifier Encoding and Adjectival Typology. In *Word Classes: Nature, Typology and Representations*, Raffaele Simone, and Francesca Masini, eds., 119-138. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Arcodia, Giorgio F. 2014. The Chinese Adjective as a Word Class. In *Word Classes: Nature, Typology and Representations*, Raffaele Simone, and Francesca Masini, eds., 95-118. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Bhat, D. N. S. 1994. *The Adjectival Category: Criteria for Differentiation and Identification*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Bhat, D. N. S. 2000. Word Classes and Sentential Functions. In *Approaches to the Typology of Word Classes*, Petra M. Vogel, and Bernard Comrie, eds., 47-64. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Bisang, Walter. 2012. Word Class. In *The Oxford Handbook of Linguistic Typology*, ed. Jae Jung Song. doi:10.1093/oxfordhb/9780199281251.013.0015
- Croft, William. 2000. Parts of Speech as Language Universals and as Language-Particular Categories. In *Approaches to the Typology of Word Classes*, Petra M. Vogel, and Bernard Comrie, eds., 65-102. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Diem, Werner. 1971. Nomen, Substantiv und Adjektiv bei den arabischen Grammatikern. *Oriens* 23-24: 312-332.
- Dixon, R. M. W. 1982. *Where Have All the Adjectives Gone?: And Other Essays in Semantics and Syntax*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Dixon, R. M. W. 2004. Adjective Classes in Typological Perspective. In *Adjective Classes: A Cross-Linguistic Typology*, R. M. W. Dixon, and A. Y. Aikhenvald, eds., 1-49. Oxford: Oxford University Press.
- Fischer, Wolfdietrich. 2006. Adjective. In *Encyclopedia of Arabic Language and Linguistics* (Vol. 1), Kees Versteegh, Mushira Eid, Alaa Elgibali, Manfred Woidich, and Andrzej Zaborski, eds., 16-21. Leiden: Brill.
- Gai, Amikam. 1995. The Category 'Adjective' in Semitic Language. *Journal of Semitics Studies* XL(1): 1-9.
- Jackson, Howard. 2007. *Key Terms in Linguistics*. London: Continuum.
- Kasher, Almog. 2009. The Term ISM in Medieval Arabic Grammatical Tradition: A Hyponym of Itself. *Journal of Semitic Studies* 54(2): 459-474. <https://doi.org/10.1093/jss/fgp009>
- Luraghi, S., & Parodi, C. 2008. *Key Terms in Syntax and Syntactic Theory*. London: Continuum.
- Murphy, M. L., & Koskela, A. 2010. *Key Terms in Semantics*. London: Continuum.

- Panagiotidis, Phoevos. 2015. *Categorial Features: A Generative Theory of Word Class Categories*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Post, Mark. 2008. Adjectives in Thai: Implications for a Functionalist Typology of Word Classes. *Linguistic Typology* 12(3): 339–381. <https://doi.org/10.1515/LITY.2008.041>
- Prasithratsint, Amara. 2000. Adjectives as Verbs in Thai. *Linguistic Typology* 4(2): 251-271.
- Rijkhoff, J., & Van Lier, E. 2013. *Flexible word classes: Typological studies of underspecified parts of speech*. Oxford: Oxford University Press.
- Schachter, P., & Shopen, T. 2007. Part of Speech Systems. In *Language Typology and Syntactic Description: Clause Structure* (Vol. 1), ed. Timothy Shopen, 1-60. Cambridge: Cambridge University Press.

ภาษาอาหรับ

- Al-bābīdī, A. M. البايدي، أحمد بن مصطفى. 1997. *Muʿjam asmāʾi l-asmāʾ: l-laṭāʾifu fī l-lughah* معجم أسماء الأشياء: اللطائف في اللغة. (Revised by Abd Tawab Iwadh). Cairo: Al-fadhilat House Publishing.
- Al-Dahdah, A. الدحداح، أنطوان. 1996. *Muʿjam Qawaʾid l-lughah l-ʿarabiyah fī Jadāwil wa Lawḥāt*. معجم قواعد اللغة العربية في جداول ولوحات (Revised by Abdul-masih). Beirut: G.M. Lebanon Library.
- Al-ghaylāyyinī, M. الغيلاني، مصطفى. 2003. *Jāmiʿa l-durūs l-ʿarabiyah*. جامع الدروس العربية [The Comprehensive of Arabic Lessons] (Revised by Salim Sham Al-Din). Sidon-Beirut: Al-assrya Library Publishing.
- Al-khudrī, M. الخضري، محمد. 1998. *Hāshiyah l-khudrī*. حاشية الخضري [The Marginal Annotation of l- khudrī] (Vols. 1-2; Revised by Turkey Farhan Al-Mustafa). Beirut: Academic Book House Publishing.
- Ibn ʿaqīl, B. ابن عقيل، بهاء الدين عبد الله A. 2002. *Sharḥ Ibn ʿaqīl*. شرح ابن عقيل. [The Commentary of Ibn ʿaqīl] (Vols. 1-2; Revised by Mohammad Mahudin Abd Al-Hamid). Sidon-Beirut: Al-assrya Library Publishing.
- Ibn l-ḥājib, R. M. ابن الحاجب، رضي الدين محمد. 1998. *Sharḥ Kāfiyah ibn l- ḥājib*. شرح كافية ابن الحاجب. [The Commentary for Kāfiyah of ibn l- ḥājib] (Vols.1-2; Revised by Amil Badiʿ Yaʿqub). Beirut: Academic Book House Publishing.
- Sībawayh, A. A. سيبويه، أبو بشير عمرو بن عثمان. 1988. *Kitāb Sībawayh*. كتاب سيبويه [The Book of Sībawayh] (3rd ed.; Revised by Abdussalam Muhammad Harun). Cairo: Al-khanijy Library Publishing.